

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 244/2021-61

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] zastúpeného JUDr. Ivanom Glovniakom, advokátom, D. Dlabača 2748/28, Žilina, proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 5Co/272/2018-229 z 26. marca 2019 takto

rozhodol:

1. Uznesením Krajského súdu v Žiline č. k. 5Co/272/2018-229 z 26. marca 2019 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Krajského súdu v Žiline č. k. 5Co/272/2018-229 z 26. marca 2019 **zrušuje a vec vracia** Krajskému súdu v Žiline na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Žiline **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania 346,26 eur a zaplatiť ich jeho právnenému zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Odôvodnenie:

I.

Skutkové východiská a argumentácia sťažovateľa

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 244/2021-10 z 30. marca 2021 prijal v celom rozsahu na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Žiline

(ďalej len „krajský súd“) č. k. 5Co/272/2018-229 z 26. marca 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ sa v konaní vedenom na Okresnom súde Námestovo (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 7C/260/2015 po pripustenej zmene žaloby domáha voči žalovaným v 2. až 22. rade určenia, že viaceré spoluvlastnícke podiely k pozemkom patria do dedičstva po sťažovateľovom právnom predchodcovi. Podstatnou skutočnosťou podľa sťažovateľa je, že napriek tomu, že sa domáha v jednom konaní určenia vo vzťahu k viacerým žalovaným a viacerým spoluvlastníckym podielom k pozemkom, tak v tomto prípade nejde o jednu vec, ale ide o viaceré relatívne samostatné veci spojené do jedného konania žalobou, pretože skutkovo spolu čiastočne súvisia. Sťažovateľ tiež uvádza, že *„jednotlivé veci sú skutkovo podobné, ale v určitom okamihu sa v jednotlivých veciach skutkovo odlišujú, pričom žalovaní mimo týchto samostatných vecí (ako celok) tvoria samostatné spoločenstvo a v jednotlivých veciach popísaných vyššie sa rozhoduje na základe odlišných skutkových stavov“*.

3. Okresný súd žalobe v celom rozsahu vyhovel rozsudkom č. k. 7C/260/2015-180 zo 7. marca 2018. Sťažovateľ poukázal na to, že proti tomuto rozsudku nepodali odvolanie žalovaní v 2. a 18. rade a vo veci samej nepodali odvolanie ani žalovaní v 3. až 9. rade a žalovaný v 20. rade, pričom vo veci samej podali odvolanie iba žalovaní v 10. až 17. rade, 19., 21. a 22. rade.

4. O týchto odvolaniach rozhodol krajský súd napadnutým uznesením tak, že rozsudok okresného súdu č. k. 7C/260/2015-180 zo 7. marca 2018 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

5. Sťažovateľ konštatoval, že krajský súd nemohol v žiadnom prípade zrušiť rozsudok súdu prvej inštancie ako celok. Poukázal na to, že odvolací súd v rámci záhlavia svojho rozhodnutia uviedol, že rozhodoval o odvolaní žalovaných v 3. až 22. rade, pričom, ako je zrejmé aj z výpočtu odvolaní a ich popisu v rámci napadnutého uznesenia, tak odvolací súd nesprávne uviedol, že rozhoduje aj o odvolaní žalovanej v 18. rade a zrušil rozhodnutie okresného súdu aj v tejto veci. Žalovaná v 18. rade nebola bez akýchkoľvek pochyb s nikým v nerozlučnom spoločenstve alebo nútenom spoločenstve, taktiež sa o práve k príslušnému pozemku rozhodlo na samostatnom skutkovom základe. V tejto časti rozsudok okresného súdu nebol podľa sťažovateľa napadnutý akýmkoľvek odvolaním, ktorého účinky by mohli spôsobiť, že odvolací súd v tejto relatívne samostatnej veci by mal právomoc zrušiť rozhodnutie súdu prvej inštancie, teda krajský súd rozhodoval o neexistujúcom odvolaní. Napriek tomu, že rozsudok okresného súdu tvorila jedna veta, tak táto veta obsahovala viaceré rozdielne výroky vo vzťahu k osobitným pozemkom a príslušným žalovaným. Ďalej sťažovateľ argumentoval, že odvolací súd tiež výslovne uviedol, že odvolanie nepodal žalovaný v 2. rade. Tento vystupoval v konaní samostatne, nebol členom nerozlučného ani núteného spoločenstva, rozsudok okresného súdu sa ho týkal iba čiastočne. Vo vzťahu k žalovanému v 2. rade sa teda podľa sťažovateľa taktiež rozhodlo so samostatným skutkovým základom, rozhodnutie sa ho týkalo ako subjektu, ktorý bol členom samostatného spoločenstva, a z jeho strany nebolo podané žiadne odvolanie, ktorého účinky by boli také, že by odvolací súd mohol zrušiť rozhodnutie súdu prvej inštancie vo vzťahu k nemu a spoluvlastníckym podielom k pozemkom, ku ktorým bol ako spoluvlastník zapísaný. Obdobne potom aj žalovaní v 3. až 9. rade a žalovaný v 20. rade nepodali odvolanie, na základe ktorého by voči nim a pozemkom, vo vzťahu ku ktorým sú zapísaní ako podieloví spoluvlastníci, mohol odvolací súd zrušiť rozhodnutie súdu

prvej inštancie vo veciach voči nim sa vzťahujúcim, pretože títo podali odvolania iba proti výroku o trovách konania.

6. Sťažovateľ vytkol, že krajský súd nielen zrušil rozsudok súdu prvej inštancie bez toho, aby mal právomoc tak urobiť, ale tento svoj postup ani nijakým spôsobom neodôvodnil, čím zasiahol do práva sťažovateľa na spravodlivý proces a jeho rozhodnutie je v tejto podstatnej otázke zjavne svojvoľné a arbitrárne a z ústavného hľadiska neudržateľné.

7. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že napadnutým uznesením krajský súd porušil jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, aby napadnuté uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a aby mu prikázal zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania.

II.

Vyjadrenie krajského súdu, zúčastnených osôb a replika sťažovateľa

II.1. Vyjadrenie krajského súdu:

8. Krajský súd vo svojom podaní doručenom ústavnému súdu 18. mája 2021 oznámil, že všetci sudcovia vo veci konajúceho senátu majú prerušený výkon funkcie z dôvodu odchodu do dôchodku, preto sa k vecnej stránke ústavnej sťažnosti nevyjadruje.

II.2. Vyjadrenie zúčastnených osôb:

9. K ústavnej sťažnosti sa zo zúčastnených osôb vyjadrila iba obec [REDAKOVANÉ], ktorá navrhla ústavnej sťažnosti nevyhovieť, keďže odvolací súd zrušením rozhodnutia súdu prvej inštancie ako celku postupoval správne a neporušil žiadne zo základných práv a slobôd. Poukázala na to, že napadnuté uznesenie nie je konečné, a tiež je toho názoru, že vo veci nejde o samostatné procesné spoločenstvo, tak ako to tvrdí sťažovateľ, ale ide o také spoločné práva a povinnosti, že sa rozsudok vzťahuje na každého, kto vystupuje ako žalovaný, preto podanie odvolania niektorým zo žalovaných platí aj pre ostatných žalovaných.

II.3. Replika sťažovateľa:

10. K vyjadreniu krajského súdu sťažovateľ stanovisko nezaujal.

11. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil od ústneho pojednávania v danej veci, pretože na základe ústavnej sťažnosti a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

12. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom

súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

13. Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonávajú (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy).

14. Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nemá zásadne oprávnenie preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96, III. ÚS 151/05). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov. Úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnou zmluvou podľa čl. 7 ods. 5 ústavy (I. ÚS 13/01, I. ÚS 120/04).

15. Z postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňujúce a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, m. m. I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

16. V napadnutom uznesení sú konštatované závery okresného súdu, že sťažovateľ sa domáha určenia, že jeho právny predchodca [REDAKOVANÉ] bol ku dňu svojej smrti vlastníkom pozemkov uvedených vo výroku I rozsudku okresného súdu, a teda tieto pozemky patria do dedičstva po ňom. Sťažovateľ argumentoval tým, že darovacia zmluva, ktorú uzatvorili 25. augusta 2010 [REDAKOVANÉ] ako darca a žalovaný 2 ako obdarovaný, a kúpna zmluva, ktorú uzatvorili 9. augusta 2010 [REDAKOVANÉ] ako predávajúci a žalovaný 2 ako kupujúci, sú neplatné, pretože [REDAKOVANÉ] trpel v čase uzatvorenia týchto zmlúv, resp. v čase, keď uzatvoril dohodu o plnomocenstve, ktorou splnomocnil [REDAKOVANÉ], aby zaňho uzatvorila tieto zmluvy, duševnou poruchou, ktorá ho robila na tieto právne úkony neschopným. Okresný súd tiež konštatoval, že medzi sporovými stranami nebolo sporné, že pozemky, ktoré sú predmetom žaloby, boli predmetom uvedenej darovacej a kúpnej zmluvy. Zároveň nikto zo žalovaných nespochybňoval, že sťažovateľ je jediný právny nástupca po [REDAKOVANÉ] a že [REDAKOVANÉ] prostredníctvom splnomocnenej zástupkyne [REDAKOVANÉ] darovacou a kúpnu zmluvou previedol na žalovaného 2 pozemky špecifikované v žalobe a ten ich následne previedol na ostatných žalovaných, resp. na ďalšie osoby, od ktorých ich žalovaní nadobudli, a že žalovaní sú v súčasnosti (vrátane žalovaného 2) evidovaní v katastri nehnuteľností ako vlastníci pozemkov. V napadnutom uznesení krajský súd uviedol, že z rozhodnutia okresného súdu, ako aj spisového materiálu nesporne vyplýva, že uvedená darovacia a kúpna zmluva sú absolútne neplatnými

právnymi úkonmi a skutkové zistenia okresného súdu sú v tomto smere jasné, zrozumiteľné, riadne odôvodnené a tiež správne právne posúdené.

17. Ústavný súd zásadne nepripúšťa ústavnú sťažnosť proti kasačnému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktoré nie je konečné. Z toho však neplynie, že sa nemôžu vyskytnúť prípady, keď kasačné rozhodnutia citelne zasahujú do základných práv a slobôd účastníka konania a sú poznačené vadou, ktorá už v ďalšom priebehu konania na všeobecných súdoch nebude napravitelná.

18. Pokiaľ by tak ústavný súd zotrval na kategorickom závere o neprípustnosti ústavnej sťažnosti proti kasačným rozhodnutiam krajského súdu (prípadne Najvyššieho súdu Slovenskej republiky), ocitla by sa časť súdneho konania celkom mimo zámer akejkoľvek kontroly, lebo by *de facto* bola týmto súdom daná takmer neobmedzená kasačná právomoc, keď prípadné vybočenie z medzí spravodlivého procesu by súd nižšej inštancie nebol oprávnený korigovať a ústavnoprávna ochrana práv účastníkov konania by bola rovnako, cez neprípustnosť ústavnej sťažnosti, vylúčená. Treba dodať, že tieto závery vychádzajú z účelu samotného konania o ústavnej sťažnosti, ktorým je ochrana základných práv a slobôd jednotlivca podľa čl. 127 ústavy (I. ÚS 357/2016).

19. Z napadnutého uznesenia vyplývajú závery okresného aj krajského súdu, že uvedené právne úkony (darovacia a kúpna zmluva) sú absolútne neplatnými právnymi úkonmi. V dôsledku tejto absolútnej neplatnosti okresný súd rozhodol, že právny predchodca sťažovateľa bol ku dňu svojej smrti spoluvlastníkom predmetných pozemkov. Ak proti tomu niektorí žalovaní nebrojili podaním odvolania, resp. podaním odvolania vo veci samej, s poukazom na to, že súd prihliada na absolútnu neplatnosť predmetných právnych úkonov *ex offio*, zrušenie rozhodnutia okresného súdu aj vo vzťahu k nim je nesprávne a ústavne neudržateľné. Dôvodom zrušenia rozsudku okresného súdu je neskúmanie dobromyselnosti ďalších nadobúdateľov pozemkov, čím krajský súd reflektoval argumentáciu tých žalovaných, ktorí podali odvolanie vo veci samej. Ostatní žalovaní však voči rozsudku okresného súdu (pokiaľ ide o vec samu) nenamietali s poukazom na svoju dobromyselnosť pri nadobúdaní pozemkov. Z uvedených skutočností, ako aj ostatných okolností danej veci vyplýva, že žalovaní sú samostatným procesným spoločenstvom, v ktorom ide o samostatné práva a povinnosti a každý koná sám za seba. Krajský súd preto nemohol zrušiť rozsudok súdu prvej inštancie ako celok. Ide pritom o vadu, ktorá už v ďalšom priebehu konania nebude tvoriť jeho predmet, preto pokračujúci rozhodovací proces všeobecných súdov nie je spôsobilý ju napraviť.

20. Z uvedeného vyplýva, že právne posúdenie veci odvolacím súdom a z toho vyplývajúce zrušenie rozsudku okresného súdu ako celku bolo zjavne nesprávne. Došlo tak k procesnému excesu, ktorý zakladá zjavný rozpor s princípmi spravodlivého súdneho konania. Ústavný súd preto dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

21. Napadnutým uznesením krajského súdu došlo k porušeniu uvedených práv sťažovateľa, preto ústavný súd toto uznesenie podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a jemu zodpovedajúcemu § 133 ods. 2 a ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

22. Podľa § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd zruší právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

23. Podľa § 134 ods. 2 zákona o ústavnom súde ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je viazaný rozhodnutím ústavného súdu podľa § 133 ods. 3 písm. a) až d); toto rozhodnutie ústavného súdu je vykonateľné doručením.

24. Úlohou krajského súdu bude opätovne konať a rozhodnúť o podaných odvolaniach žalovaných, rešpektujúc právny názor ústavného súdu vyslovený v tomto rozhodnutí, že žalovaní tvoria samostatné spoločenstvo.

IV.

Trovy konania

25. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

26. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

27. Ústavný súd podľa § 1 ods. 3 a § 11 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 346,26 eur z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2019 (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie ústavnej sťažnosti) v hodnote po 163,33 eur vrátane dvoch režijných paušálov v hodnote po 9,80 eur.

28. Priznanú náhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. mája 2022

Peter Straka
predseda senátu